

Nr 258.

Av herr **Lindskog**, om höjning av anslaget till bokinköp m. m. vid Lunds universitetsbibliotek.

Med tacksamhet erkännes att Kungl. Maj:t föreslagit för Lunds universitets bibliotek en höjning av anslaget till bokinköp m. m. med 25,000 kronor, men det är en skyldighet att säga ifrån att detta belopp dessvärre icke är tillräckligt för att på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodose den vetenskapliga forskningens vid universitetet berättigade krav på litteraturanskaffning. Dessa krav ha år från år i ganska starkt progressiv grad vuxit, men det får också erkännas att den vetenskapliga produktionen vid universitetet både kvantitativt och kvalitativt nått en hög ståndpunkt. Det torde vara ett viktigt statsintresse att genom tillräckliga biblioteksanslag befordra den vetenskapliga forskningens framåtskridande, och det universitet som ligger i en utkant torde ingalunda i mindre grad böra tillgodoses än det som ligger i eller nära landets centrum.

Vad Docent Andréén i sin motion i andra kammaren, nr 32 vid 1927 års riksdag, anför om Uppsala gäller i allmänhet — och t. o. m. i högre mån — om Lund. Det är även för universitetsbiblioteket i Lund fördyringen av tidskrifter och fortsättningsarbeten som »hotar att fullständigt kringskära bibliotekets möjlighet till andra inköp». Men att vårt bibliotek därvidlag är sämre ställt än Uppsala är beklagligen ett faktum. Medan i Uppsala totalutgiften för tidskrifter och fortsättningsarbeten 1926 uppgick till kr. 44,637:76, nådde vår totalutgift för samma ändamål upp till 52,524:41.

Man har i Lund sett sig nödsakad att starkt koncentrera sina inköp på bokförvärven och har därför tvingats att söka nedbringa alla andra poster hörande under det s. k. anslaget till materiel till ett minimum. Som exempel kan nämnas att fönsterpolering i bokvåningarna under de senare åren endast förekommit en gång vart annat år!

Ett annat och viktigare exempel är behandlingen av bokbindningen. Trångmålet har sedan länge hindrat att i önskelig utsträckning binda vad som bör bindas. Nedanstående tabeller utvisa, hur många böcker och tidningar som under åren 1922—1926/27 bundits i resp. Lunds och Uppsala universitetsbibliotek. Därjämte meddelas till jämförelse hur stor den utländska accessionen varit på båda platserna — den svenska accessionen får anses vara lika på båda ställena.

	Kostnader.	Böcker.	Tidningar.	Utl. acc.
Lund.				
1922	14,118	2,619	54	17,103
1923: I 1923/24	27,019	6,067	27	20,714
1924/25	15,383	3,696	27	11,261
1925/26	16,327	3,313	27	17,275
1926/27	19,304	3,975	35	13,595
	92,151	19,670	170	79,948
Uppsala.				
1922	26,222	6,024	107	18,731
1923: I 1923/24	55,385	10,339	222	21,778
1924/25	38,184	7,588	63	12,082
1925/26	35,135	7,652	81	14,807
1926/27	33,903	5,864	86	17,833
	188,829	37,467	559	85,231

Tidningsbanden bindas i Uppsala i eget bokbinderi, varför kostnaden till väsentlig del kommer på universitetsbibliotekets »anslag för bokbinderiarbeten». Detta är däremot icke fallet i Lund, där bindningen av tidningar sker hos en bokbinderifirma. Att tidningsbindningen måste bli särskilt kostbar ligger i öppen dag. (Däremot häftas i Lund alla svenska tidningar, som icke bindas i bibliotekets bokbinderi.)

Av böckerna ha i Uppsala 763 band bundits i bibliotekets eget bokbinderi, i Lund ha 230 band bundits i eget bokbinderi.

Siffrorna visa att kostnaden för Lund varit mindre än hälften av Uppsalas, medan skillnaden i fråga om årsaccessionen varit jämförelsevis obetydlig, när man tar i betraktande att till den utländska accessionen skall läggas den svenska, vilken för år 1925 enligt kungliga bibliotekets årsberättelse innehöll bland annat böcker och tidskrifter till ett antal av 6,384, av vilka naturligtvis flertalet borde bindas — en del inkommo i bundet skick. Att bindningen i Lund ligger *mycket* långt under det verkliga behovet torde av de anförda siffrorna tydligt framgå. Att även de för Uppsala anförda siffrorna icke nå fullt upp till ett belopp som motsvarar det verkliga behovet vid våra universitetsbibliotek torde de anförda fakta visa.

Det är givet att det är till stor skada att låta böckerna år från år stå obundna på hyllorna och än värre att nödgas låna ut dem i sådant skick, men så länge anslagen ej räcka till för bokinköpen, blir det ingen annan råd än att göra starka reduktioner även i fråga om inbindningen.

I en för innevarande riksdag avsedd inläga har överbibliotekarien i Lund erinrat om att vid den stora anslagsförhöjningen av 1908 Lunds universitetsbiblioteks anslag höjdes till samma belopp som för Uppsalabiblioteket fastställdes vid 1907 års riksdag, och att därvid principuttalanden gjordes av kanslern, av departementschefen och av statsutskottet, samtliga gående ut på att de båda universitetsbiblioteken borde vara likställda i fråga om resp.

biblioteksanslag. Riksdagen biträdde denna uppfattning utan någon meningskiljaktighet. Den behandling, som under de senaste åren vederfarits petita rörande anslag för Lunds universitetsbibliotek, synes tyvärr tyda på att man numera anser att Lunds universitet ej längre intar en sådan ställning, att det i fråga om biblioteksanslag bör vara likställt med universitetet i Uppsala.

Ha förhållandena sedan 1907 verkligen förändrat sig i sådan riktning?

Båda universiteten ha vuxit betydligt sedan 1907, Lunds dock relativt icke obetydligt mera än Uppsala. Studentantalet är nu i Lund cirka 2,60 gånger större än 1907, i Uppsala cirka 1,60 gånger större, lärareantalet i Lund 1,50, i Uppsala 1,26 gånger större.

Antalet av de ämnen som 1907 studerades i Uppsala, men icke i Lund, har väsentligt reducerats. Främst kommer här ämnet slaviska språk, som numera ganska ivrigt bedrivs här, och har fört det mig sig, att hela den slaviska kulturen i allmänhet och i främsta rummet den ryska, polska och tjeckoslovakiska kulturkretsen indragits inom universitetets intressesfär: utom de egentliga slavisterna kräva numera historici, konsthistorici, folklorister och t. o. m. teologer och naturvetenskapmän inköp av slavisk litteratur. Till stor del är den här begärliga slaviska litteraturen alltsedan krigets utbrott svåråtkomlig och tillfölje därav mycket dyr. »Ämnet» slaviska språk är sålunda ett som ställer och kommer att ställa stora anspråk på biblioteksanslaget.

De övriga ämnen som 1907 voro företrädade av officiella representanter i Uppsala men ej i Lund voro finsk-ugriska språk, meteorologi, pedagogik och egyptologi. Pedagogiken har numera en professur i Lund också. Meteorologisk litteratur torde köpas i ungefär samma obetydliga utsträckning vid båda universiteten. Den intresserar i Lund bl. a. geografer och fysici. Finsk-ugriska språk ha ingen officiell representant i Lund, men finska studeras bl. a. av folklorister, och åtskilliga inköp av ungersk litteratur ha måst göras för en docent i jämförande språkforskning; som en motvikt kan också anföras, att en docent och examinator i turkiska är anställd i Lund och påkallar inköp för sitt ämne. Vad slutligen angår egyptologien så är det närmast den rent filologiska egyptologiska litteraturen, som man icke ansett sig vara tvungen att köpa i Lund, medan arkeologisk egyptologi i ganska stor utsträckning måst anskaffas. Som en motvikt mot egyptologien kan för övrigt anföras entomologien, vars härvarande stora och mycket värdefulla samlingar ha en officiell föreståndare med föreläsningsskyldighet, som för sitt och sina lärjungars arbete behöver mycken litteratur, särskilt tidskrifter.

Slutligen må nämnas att Lund får betraktas som ett centrum för ärftlighetsforskningen och att särskilt den botaniska ärftlighetsforskningen kräver bl. a. lantbrukslitteratur. Andra nyare vetenskaper, som i Lund ha framstående företrädare, äro limnologi och fiskeribiologi. Några nya ämnen till vilka Lund icke har någon motsvarighet synas icke ha tillkommit i Uppsala.

Skälen för lägre bokinköpsanslag till Lund än till Uppsala torde således nu i vida mindre grad än 1907 kunna åberopas som skäl för mindre anslag till Lund än till Uppsala. Däremot kvarstår det faktum, att Lund är sydsveriges

enda större bibliotek, medan Uppsala genom sin närbelägenhet till Stockholm har bekväm tillgång till alla huvudstadens många välförsedda specialbibliotek. Och tyvärr kvarstår också det faktum, att Lunds universitetsbibliotek har så oändligt mycket större luckor i de äldre bestånden än Uppsala. I särskild grad är detta beklagligen förhållandet med den svenska avdelningen, som just här, där det stora svenska ordboksarbetet är förlagt, borde vara så fullständig som möjligt.

På grund av vad ovan anförts och med hänvisning till den utredning i övrigt, som överbibliotekarien i Lund i sitt petitum lämnat, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i enlighet med kanslerns hemställan besluta att från och med budgetåret 1928/29 höja det till Lunds universitetsbibliotek för närvarande utgående extra anslaget till bokinköp m. m. med 45,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1928.

Cl. Lindskog.